

Kocsis Éva

Gyermekirodalom és esélyegyenlőség

A Magyar Olvasástársaság – HUNRA – 2007. április 2-án délután mintegy három órára, ingyenes konferenciát rendezett a Belváros-Lipótváros Pedagógiai Szolgáltató Központ közreműködésével, a szakmai szervezet konferenciatermében, „Gyermekirodalom és esélyegyenlőség” címmel. A rendezvényre előzetesen negyvenen jelentkeztek, s közel ennyien össze is gyűltek a könyves szakmát kedvelők közül. Jelen volt Steklács János elnök és Nagy Attila tiszteletbeli elnök mellett a tíz fős HUNRA Tanács több tagja, Sándor Csilla, a *Csodaceruza* című gyermekirodalmi lap főszerkesztője, az olvasóvá nevelésért küzdő határon túli pedagógusok Csíkszeredából, valamint könyvtárosok és pedagógusok vidékről és a főváros különböző kerületeiből.

A konferencia napjának kiválasztása nem volt véletlen: április 2-a a világhírű dán író, Hans Christian Andersen születésnapja, egyben Nemzetközi Gyermekkönyv Nap. Két éve ünnepeltük az író születésének 200. évfordulóját, idén pedig a fenti címmel tartottunk tanácskozást ezen a napon. A megjelent érdeklődőket Steklács János, a HUNRA 2006. novemberi tisztújító közgyűlésén megválasztott új elnöke üdvözölte. A rövid köszöntő legfontosabb üzenetében hangot adott reményének: „aki gyermekirodalmon nő fel, annak van esélye arra, hogy gyerekkori céljait, álmait meg tudja valósítani”.

Oláh Anna tanácsstag javaslatára és szervezésében a XVIII. kerületi SOFI Egyesületes Módszertani Központ növendékei – kicsik, majd kamaszok – táncbemutatóját láthattuk. A módszertani központ olyan speciális iskola, ahol sok hátrányos helyzetű és roma diák tanul, s ahol a pedagógusok azokkal a tevékenységekkel motiválják és fejlesztik a tanulókat, amelyekben örömeiket lelik, például a tánc erejével. A táncokat tanáruk, Csík Árpádné tanította be. A műsor zárásaként Choli Daróczi József: „*Segítsd Isten a cigányt*” című versét hallgattuk meg Kiss Boglárka, a Pestlőrinci Közgazdasági és Informatikai Szakközépiskola 12. évfolyamos diákja ihletett tolmácsolásban.

A színes kezdést követően Békés Pál írónak, az IBBY – Gyermekirodalom Nemzetközi Tanácsa – magyarországi elnökének lendületes előadása következett Gyermekirodalmi esélyek külföldön címmel. Röviden ismertette Andersen életpályáját, majd a zürichi központú IBBY megalakulásáról (1953) és alapítóiról (E. Kastner és Szergej Mihalkov) emlékezett meg. Mint az IBBY elnöke, nemzetközi konferenciák és könyvvásárok résztvevőjeként rálátása van az egyes országok gyermekkönyv-kiadási stratégiájára és tendenciáira. Kínai, dél-afrikai, bolognai útjain szerzett tapasztalatai alapján milliós nagyságrendben megjelenő kötetszámokkal kápráztatta el a konferencia hallgatóit. Ezen országok kiadói felismerték annak fontosságát, hogy minél fiatalabb korban ismertessék meg szép és tartalmas köny-

vekkal a gyermekközönséget (és szüleiket), s igyekezzenek őket olvasni szerető emberekké megnyerni.

Békés Pált követően Horváth Zsuzsa, az OFI tudományos kutatója „*Mit tudunk meg a szövegértési vizsgálatok eredményeiből*” címmel tartott a szövegértési vizsgálatok összefüggéseire rámutató, vetített képekkel, táblázatokkal illusztrált előadást. A konferencia résztvevői megérthették: az értékelések szerepe sohasem öncélú, mindenkor a minőség őrzése a cél.

A rövid szünetben elfogyasztott frissítők után az átrendezett teremben kerekasztal-beszélgetésre került sor Hock Zsuzsa könyvtár-pedagógiai szakértő moderálásában. A beszélgetés témája: gyermekfolyóiratok, gyermekolvasók – esélyek és lehetőségek határon innen és túl. A témát a HUNRA Tanács rendkívül fontosnak ítéli meg, ami abból is látható, hogy más aspektusból ugyan, de vég-eredményben második alkalommal került sor eszmecsere a gyermekfolyóiratokról. Első alkalommal a múlt évi tisztújító közgyűlés szakmai programja adott a téma megvitatásának színteret, akkor a gyermek- és ifjúsági lapok piacát, azok köz- és iskolai könyvtárakban való helyét vizsgálták a kutatók és könyvtárosok: Péterfi Rita, Máté Lászlóné és Hock Zsuzsa. Előadásaik szövege megjelent a *Fordulópont* című lap 34. számában.

A kerekasztal-beszélgetésen ez alkalommal Porsche Éva, csíkszeredai vendégünk, a *Napsugár* című gyermekirodalmi lap szerkesztője, Sándor Csilla, a *Csodaceruza* – méltán népszerű, gyermekirodalmat ajánló, szerzőket és illusztrátorokat bemutató lap – főszerkesztője, Nagy Attila és Steklács János volt és jelenlegi elnökök, Gereben Ferenc alelnök és a HUNRA tanácsstagok voltak a résztvevők, vita-indítók és az első hozzászólók. Őket követően a konferencia résztvevői közül jó néhányan kifejtették véleményüket, képviselve mind pedagógusi, mind könyvtárosi, sőt szülői szempontokat is.

Porsche Éva elmondta, hogy a *Napsugár* Erdélyben negyvenezer példányban jelenik meg, s nagyon népszerű a hét – tizenegy éves korosztály és szüleik körében. Egész osztályok fizetnek elő a lapra, elégedettek annak tartalmával és árával is. Mi a siker titka? A korosztályt foglalkoztató és érintő témájú irodalommal kínálják meg az olvasókat, a kortárs hazai és nemzetközi szerzőket megjelentetve. Aztán, ha már rákaptak az olvasásra a gyerekek, akkor jöhetnek a klasszikusok!

Negyvenezer példányban jelent meg az 1972-ben alapított Kincskereső is a hetvenes évek végén – vette át a szót Nagy Attila –, s mára állandó megjelentetési nehézséggel küzd. Pedig igényes, ráadásul egyetlen gyermekirodalmi folyóiratunk a megjelenő 480 gyermek- és ifjúsági lap (OSZK adat: Periodikafeldolgozó Osztály: Péterfi Rita: *Nem lehet elég korán kezdeni?* In: *Fordulópont*. 2006. 4. sz. 61. p.) között! Szociológiai felmérések szerint a felnőttek átlagban napi húsz percet olvasnak. Az alacsonyabb iskolai végzettségűek két-három percet, az iskolázottabbak jóval többet. Látszatra bőséges a kínálat gyermeklapokból, de ezek mennyire szolgálják az olvasóvá nevelést? Válnak-e a lapokat lapozókból gyermekolvasók, vagy sem? Mennyire indulnak eséllyel, hogy értő olvasók legyenek? Égető kérdések!

Steklács János szerint, hogy olvasó lesz-e a gyerek, már az első betű megtanulása előtt eldől. Elsősorban a szülőket kell megnyernünk – vélte. S mint Békés Pál

szemléltette a külföldi példákkal, a lehető legfiatalabb korban kell megnyerniük a kiadóknak – jelen esetben a gyermek- és ifjúsági folyóiratokat kiadóknak – kiadványaikkal az olvasókat, hogy az olvasás mint viselkedési forma szokásukká váljék! Valóban, vizsgálatok igazolják, hogy számít a szülők iskolai végzettsége, különösen az anyáé. A meseolvasó anyáé. Mert fontos, hogy a gyerekeknek – minél kisebb kortól kezdve, akár néhány hónapos koruktól! – meséljenek a szüleik.

Kocsis Éva iskolai könyvtári szaktanácsadó tapasztalata szerint egy olvasási szokásokat érintő könyvtárhasználati felmérés kapcsán folytatott beszélgetésekből kiderült: 12–14 éves gyerekeknek nincs első, meghatározott olvasmányélményük, és senki nem mesélt nekik kiskorukban.

Sándor Csilla folyóirat-szerkesztő véleménye: szükség volna a 0–6 éves korosztályt megcélzó folyóiratokra, amelyeket érdemes lenne lapozgatni – a ma Magyarországon megjelenő lapok technikailag profik! –, s amelyekből a szülők mesélni tudnának. (A terv kész, lehet, hogy új lap van születőben? A *Csodaceruzát* sikerre vivő Sándor Csilla bizonyára képes lenne egy kicsiknek szóló igényes lapot is megteremteni.)

Hock Zsuzsa értően vezette a beszélgetést, s a konferencia résztvevőit is szóra bírta. Pedagógusok, könyvtárosok sora mesélte el személyes példáit: napi munkájuk során milyen foglalkozásokat folytatnak és szerveznek azért, hogy a gyerekekkel megszeretessék az olvasást, megtanítsák őket a könyvek szeretetére, az értékes életre. Tapasztalatcsere, hasznos gondolatok és gyakorlatok, egymástól tanulás, lelkesedés – ez jellemezte a kerekasztal-beszélgetést.

A tanácskozás zárásaként Sudár Annamária tanácsstag hívta fel a figyelmet az OSZK honlapján részletesen olvasható, és a médiában is megjelentetett „*Hommage à Lázár Ervin*” meseillusztrációs pályázati kiírásra és a beérkezett rajzokból összeállítandó kiállításra. (Azóta a pályázat lezárult, az eredményhirdetés is megtörtént, a győztesek jutalmazásához egy negyvenszeletes epres túrótortával a HUNRA is hozzájárult.)

Gyermekirodalom – esélyegyenlőség. A tanácskozás egyértelműen bizonyította, hogy szükség van gyerekeknek szóló folyóiratokra, lapokra, melyek segítséget nyújtanak az olvasóvá nevelésükhöz – könyvajánlatokkal, -ismertetőikkel és irodalmi szemelvényekkel. Olyan irodalomra, mely segíti őket eligazodni a világban, választ ad aktuális problémáikra és gondolataikra, témáiban és nyelvezetében közel áll a gyerekekhez. Így járulhatnak hozzá a gyermekfolyóiratok gyerekeink harmonikus személyiségfejlődéséhez, esélyt teremtve arra, hogy kritikus gondolkodású, kreatív, széles látókörű felnőttekké válhassanak.